

****Eğitim Sektörü Çalışma Grubu (ESÇG) – Türkiye**

Yerelleşme Stratejisi**

Arka Plan

Türkiye, dünyadaki en büyük mülteci nüfuslarından birine ev sahipliği yapmakta olup, geçici koruma altındaki Suriyelilerin çoğunlukta olduğu 2,45 milyondan fazla mülteci ve sığınmacıyı barındırmaktadır. Yaklaşık 1 milyon çocuk okul çağındadır ve bunların %85,4'ü okula kayıtlıdır; bu durum ulusal eğitim sistemi üzerinde sürekli bir baskı oluşturmaktadır. Bununla birlikte, yaklaşık %15'i (150.520 çocuk) ve bunların neredeyse %45'i kız çocuğu olmak üzere önemli bir kesim hâlâ okul dışındadır. Bu veriler, okul dışındaki ve risk altındaki çocukların tam olarak eğitime dâhil edilmesini sağlamak için eşgüdümlü, kapsayıcı ve yerelleşmiş çabalara duyulan ihtiyacı ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda Eğitim Sektörü Çalışma Grubu (ESÇG), 3RP (Bölgesel Mülteci ve Dayanıklılık Planı) ve ulusal önceliklerle uyumlu şekilde eğitime erişimin ve kalitenin artırılmasını, mültecilerin eğitime dahil edilmesini ve dayanıklılık ile öz yeterliliğin güçlendirilmesini desteklemektedir. ESÇG, 2013 yılında Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), UNHCR ve STK'lar ile yapılan istişareler sonucunda kurulmuş olup, mülteci ve krizden etkilenen bağlamlarda eğitimin merkezi bir koordinasyon platformu olarak hizmet vermektedir.

ESÇG, ulusal ve alt-ulusal (bölgesel) bir koordinasyon modeli ile hareket etmektedir. UNICEF liderliğinde ve MEB ile yakın iş birliği içinde faaliyet gösteren ulusal ESÇG; stratejik yönlendirme, politika uyumu, standartlar ve araçların geliştirilmesi, kapasite güçlendirme ve kurumlar arası ve sektörler arası yapılarla etkileşimi sağlamaktadır. Gaziantep, İstanbul ve İzmir'deki alt-ulusal ESÇG platformları, ulusal stratejileri yerel bağlama uyarlayarak uygulamaya dönüştürmekte, ulusal çerçevelerle uyumu korurken bağlama özgü yanıtlar üretmektedir. Bu yapı, tutarlılığı artırmış, mükerrerliği azaltmış ve farklı operasyonel ortamlarda ortak hesap verebilirliği güçlendirmiştir.

Bu işbirlikçi model aracılığıyla ESÇG, 3RP çerçevesinde ortak planlama, bilgi yönetimi, ihtiyaç değerlendirmeleri, savunuculuk, kaynak mobilizasyonu ve izleme faaliyetlerini desteklemektedir. 2023 depremleri sonrasında ise ESÇG, insani eğitim müdahalelerinin koordinasyonunda kritik bir rol üstlenmiş; aynı zamanda toparlanma, sistemlerin güçlendirilmesi ve uzun vadeli kapsayıcılığa yönelik kademeli geçişi desteklemiştir.

Amaç (Neden Yerelleşme?)

Mülteci müdahalesinin uzayan niteliği ve ulusal ve yerel aktörlerin artan kapasitesi göz önüne alındığında, çeşitli yerel eğitim ihtiyaçlarına ve kamu kurumları ile yerel sivil toplumun güçlenen kapasitesine yanıt verebilecek daha yerelleşmiş bir koordinasyon modelinin geliştirilmesi giderek

daha gerekli hale gelmiştir. Bu doğrultuda önerilen yerelleşme stratejisi, daha çevik ve bağlama duyarlı koordinasyonu mümkün kılmayı ve ulusal ve yerel STK'ların, ESÇG'nin mevcut Görev Tanımları (ToR) çerçevesindeki rollerine dayanarak, uygulayıcılar ve topluluklarla bağlantı kuran kilit aktörler olarak rollerini genişletmeyi amaçlamaktadır.

Bu yaklaşım, önümüzdeki yıl içinde koordinasyonda daha fazla liderliğin yerel aktörlere devredilmesini öngörmekte; koordinasyonun sürdürülebilir, bağlama duyarlı ve etkilenen nüfusa karşı hesap verebilir kalmasını hedeflemektedir. Yerelleşme süreci, ESÇG'nin mevcut operasyonel gerçekleriyle uyumlu olup, aynı zamanda Türkiye'nin uzun vadeli eğitim önceliklerine hazırlanmasını sağlamaktadır. ESÇG'nin yerelleşme süreci, daha ulusal düzeyde sahiplenilen, yerel olarak duyarlı ve sürdürülebilir bir koordinasyon modeline doğru aşamalı ve işbirlikçi bir geçiş olarak tasarlanmıştır.

Yerelleşmenin Kapsamı

ESÇG Yerelleşme Stratejisi, ulusal ve alt-ulusal/bölgesel düzeylerde uygulanmakta olup, paylaşılan liderlik, anlamlı katılım ve sorumlulukların aşamalı devri yoluyla eğitim sektörü koordinasyonunu güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

Ulusal düzeyde, UNICEF sektör lideri olarak kalacak ve bir ulusal veya yerel STK eş-lider olarak destek verecektir. Ulusal tutarlılık, yetki ve süreklilik gerektiren işlevler merkezî olarak sürdürülecektir. Bunlar arasında eğitim politikalarıyla etkileşim, kurumlar arası ve bağışçı temsil, genel 3RP stratejisinin geliştirilmesi, konsolide raporlama, sektör genelinde standartlar ve araçlar ile politik açıdan hassas savunuculuk yer almaktadır. Bu işlevler, alt-ulusal platformlardan gelen yapılandırılmış girdilerle beslenecek ve ulusal eş-lider tarafından desteklenecektir.

Alt-ulusal düzeyde, bölgesel platformlar UNICEF liderliğinde ve yerel kuruluşların eş-liderliği ile yürütülecek; operasyonel koordinasyon ve bağlamsal liderlik güçlendirilecektir. Bu, koordinasyon toplantılarının yürütülmesi, bölgeye özgü öncelik ve risklerin belirlenmesi, ortak girdilerin derlenmesi ve mutabık kalınan eylemlerin takibi gibi faaliyetleri kapsamaktadır.

Ulusal–alt-ulusal arayüz yapılandırılmış ve çift yönlü olacaktır. Alt-ulusal platformlar; ihtiyaçlar, erişim kısıtları, operasyonel darboğazlar, sorun kayıtları ve topluluk geri bildirimleri gibi standart girdileri sağlayarak ulusal analiz, planlama ve 3RP süreçlerini besleyecek; ulusal düzeyde geliştirilen rehberlik, araçlar ve standartlar ise tutarlılık ve kaliteyi sağlamak için bölgelere aktarılacaktır.

Önerilen Eylemler

ESÇG Yerelleşme Stratejisi, ulusal ve alt-ulusal düzeylerde paylaşılan liderliği ve ulusal/yerel aktörlerin anlamlı katılımını güçlendirerek yerel liderliğe dayalı koordinasyona doğru aşamalı bir geçişi teşvik etmektedir. UNICEF genel liderliği sürdürürken, koordinasyon yapıları yerel ortaklara kademeli olarak liderlik ve hesap verebilirlik devredecek şekilde uyarlanacaktır.

****Uygulanabilir Yerelleşme Çerçevesi:**

Ulusal ve Alt-Ulusal Liderlik (NASIL)**

i. Ulusal ve Yerel ESÇG Eş-Liderlerinin Belirlenmesi ve Onaylanması

Şeffaf ve istişareye dayalı bir süreçle ulusal ve alt-ulusal düzeylerde ESÇG eş-liderleri belirlenecek ve onaylanacaktır. Bu süreç; kurumsal güvenilirlik, teknik kapasite, temsil kabiliyeti ve kamu kurumlarıyla yapıcı etkileşim becerisi gibi kriterlere dayanacaktır.

Bu yaklaşım, paylaşılan koordinasyon liderliğini kurumsallaştırarak ulusal ve yerel aktörlerin koordinasyon mekanizmalarını yönlendirmede aktif rol almasını sağlar ve ESÇG yerelleşme süreci doğrultusunda zamanla ulusal STK liderliğine doğru yapılandırılmış bir geçişi mümkün kılar.

ii. ESÇG Eş-Liderlik Roller ve Sorumlulukları

Türkiye ESÇG yerelleşme çerçevesi kapsamında eğitim sektörü koordinasyonu, tek başına UNICEF liderliğinden ulusal ve alt-ulusal düzeylerde yapılandırılmış bir eş-liderlik modeline geçecektir. UNICEF; MEB ile sürekli etkileşim yoluyla ulusal eğitim politikaları, standartlar ve önceliklerle uyumu sağlayarak genel liderliği ve gözetimi sürdürecektir; stratejik ve teknik liderliği, sektör savunuculuğunu, kurumlar arası temsiliyeti ve kalite, hesap verebilirlik, bilgi yönetimi ve raporlamayı güvence altına alacaktır.

Ulusal ve yerel STK eş-liderleri, mutabık kalınan koordinasyon işlevlerinin yürütülmesine destek olacak; bağlamsal uzmanlık sağlayacak; alt-ulusal koordinasyonu güçlendirecek ve ulusal planlama ile yerel uygulamalar arasındaki bağları kuvvetlendirecektir.

Alt-ulusal platformlarla yapılandırılmış etkileşim ve ActivityInfo ile sektör genelindeki değerlendirme araçlarının tutarlı kullanımı sayesinde, eş-liderler ortak raporlama, veri toplama ve ortak analizleri güçlendirecek; saha düzeyindeki kanıtların ulusal planlama, koordinasyon ve savunuculuğu yönlendirmesini sağlayacaktır. Bu yaklaşım, ESÇG koordinasyonunu daha paylaşılan, ulusal düzeyde sahiplenilen ve yerel olarak yönlendirilen bir sisteme dönüştürecektir.

Alt-ulusal düzeyde eş-liderlik rolleri kademeli olarak devreye sokulacak ve yerel makamlarla işbirliği içinde Eğitim Çalışma Gruplarının koordinasyonuna destek verecektir. Bu roller; ortak

katılımının kolaylaştırılması, faaliyet haritalaması, yerel ihtiyaç ve boşlukların belirlenmesi, değerlendirme, veri toplama, izleme ve okula dönüş veya acil durum müdahalelerine katkıyı içerecektir.

Bu yetki devri çerçevesi, zaman içinde merkezî, UNICEF liderliğindeki modelden daha paylaşılan ve dağıtık bir sisteme kademeli geçişi yönlendirecektir. Ulusal ve alt-ulusal platformlar arasında açık ve şeffaf bağlantılar kurularak bilgi paylaşımı, karşılıklı hesap verebilirlik ve tutarlı eylem sağlanacaktır.

ESÇG Görev Tanımları (ToR), eş-liderlik modelini ve eşit katılım, şeffaflık, mentorluk, kademeli yetki devri, ulusal sistemlerle uyum, kapsayıcılık ve çeşitlilik ilkelerini kurumsallaştıracak şekilde güncellenecektir.

iii. Eş-Liderlerin ve Yerel Aktörlerin Kapasite Güçlendirilmesi

UNICEF'in sektör liderliği altında ve ulusal/alt-ulusal eş-liderlerle yakın işbirliği içinde, mentorluk ve uygulamalı destek yoluyla eş-liderlerin koordinasyon ve kaliteli eğitim yanıtlarını sunma kapasiteleri güçlendirilecektir. Okul dışındaki çocuklar, acil durumlarda eğitim, veri ve bilgi yönetimi ile savunuculuk alanlarındaki kapasite boşlukları sistematik olarak tespit edilip giderilecektir.

Ek

Yerelleşme Eylem Matrisi – ESÇG Türkiye (NE / NEREDE / KİM / NEDEN / NE ZAMAN)

NE değişiyor	Nerede (Düzy)	Kim lider / eş-lider	Neden (Yerelleşme değeri)	Ne zaman
ESÇG'de paylaşılan liderlik ve ortak yönetişimin başlatılması	Ulusal & Alt-Ulusal	UNICEF (Ulusal) + Yerel ESÇG Eş-Liderleri	Ulusal ve yerel sahiplenmeyi artırır, sektör genelinde tutarlılığı korur	0–6 ay
UNICEF-teki liderlikten eş-liderlik modeline geçiş	Ulusal & Alt-Ulusal	UNICEF + Ulusal & Yerel STK Eş-Liderleri	Yerel liderliği ve sahiplenmeyi güçlendirir	0–9 ay
ESÇG ToR'larının eş-liderliği resmileştirecek şekilde revizyonu	Ulusal	UNICEF, ESÇG Üyeleri	Yerelleşme ilkelerini kurumsallaştırır	0–3 ay

ESÇG toplantılarında yerel eş-başkanlığın başlatılması	Alt- Ulusal	Yerel ESÇG Eş- Liderleri, İl MEM'ler	Yerel liderliği normalleştirir	0–9 ay
Mentorluk ve akran öğrenmesi yoluyla kapasite güçlendirme	Ulusal & Alt- Ulusal	UNICEF / ESÇG	Sürdürülebilir kapasite oluşturur	0–12 ay (sürekli)
3RP, 3RP-dışı ve deprem bağlamlarında kapsayıcı koordinasyon	Ulusal & Alt- Ulusal	UNICEF, ESÇG, MEB	Tutarlı ve kapsayıcı koordinasyon	0–12 ay
Yerelleşmiş veriyle bilgi yönetimi ve değerlendirmelerin güçlendirilmesi	Ulusal & Alt- Ulusal	ESÇG Bilgi Yönetimi Odak Noktaları	Kanıta dayalı karar alma	0–12 ay

Zaman çizelgesi, ilk yıl tasarım ve pilot uygulama, ikinci yıl ise pekiştirme ve ölçeklendirme olacak şekilde 12 aylık aşamalı bir uygulamayı göstermektedir.